FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 21 ta' Frar, 2002

Kaw\a Numru 2
~itazz. Nru. 2273/99JRM

Peter Paul **GALEA**

vs

Mario **FARRU{IA** u, b'Degriet tat-13 ta' {unju, 2001, il-kumpannija General Insurance Agency Limited da]let fil-kaw\a *in statu et terminis*

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fit-18 t'Ottubru, 1999, li bih l-attur ippremetta:

Ili fid-9 t'April, 1998 waqt li l-attur kien qed isuq il-vettura numru ta' registrazzjoni EGY-013 f'Rue D'Argens, Msida, kien involut f'in`ident stradali mal-vettura numru ta' registrazzjoni KAN-806 misjuqa mill-konvenut u b]ala konsegwen\a l-vettura ta' l-attur sofriet danni ingenti;

Illi g]al dan l-in`ident kien ja]ti unikament il-konvenut stess u dana min]abba traskuragni, negligen\a u non osservan\a tar-regolamenti tat-traffiku tant li a``etta responsabbilita' tal-in`ident in kwistjoni;

Illi l-konvenut interpellat biex i]allas id-danni kagunati u risultanti mill-imsemmi in`ident, baqa' inadempjenti u dana minkejja a``ettazzjoni ta' responsabbilita' ta' l-istess in`ident;

G]alhekk l-attur talab lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Tiddikjara l-konvenut responsabbli g]all-in`ident fuq imsemmi;

2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur b'rizultat ta' l-istess in`ident u dana okkorendo b'opera ta' periti nominandi;

3. Tikkundanna lill-konvenut i]allas dik is-somma hekk likwidata;

Bl-ispejje\ komprizi dawk ta' l-ittra uffi`jali tal-5 ta' Novembru, 1998 u dik ipprezentata kontestwalment ma' din il-kaw\a lis-so`jeta' assikuratri`i tal-konvenut, bl-img]ax legali u bl-in[uzjoni tal-konvenut g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-attur;

Rat illi l-im]arrek Mario Farru[ia, notifikat kif imiss b'kopja tal-Att ta`-~itazzjoni u bl-Avvi\ tas-Smig] fis-6 ta' Frar, 2001[1], baqa' ma ressaq l-ebda Nota tal-E``ezzjonijiet fi\-\mien mog]ti lilu mil-li[i u lanqas qatt ma deher biex b'xi mod jikkontesta t-talbiet tal-attur kull meta l-kaw\a [iet imsej]a, u b'hekk waqa' kontuma`i;

Rat ir-Rikors imressaq fid-9 t'April, 2001[2], mill-kumpannija General Insurance Agency Limited li bih talbet li tit]alla tid]ol fil-kaw\a *in statu et terminis* u li tressaq Nota tal-E``ezzjonijiet;

Rat id-Degriet tag]ha tat-13 ta' {unju, 2001[3], li bih]alliet l-imsemmija kumpannija tid]ol fil-kaw\a *in statu et terminis* i\da irriservat li tipprovdi i\jed 'il quddiem dwar it-talba l-o]ra tag]ha li tressaq Nota tal-E``ezzjonijiet, wara li tkun semg]et x'kellha tg]id il-parti l-o]ra dwar dan;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukat tal-kumpannija intervenuta fil-kaw\a dwar it-talba tag]ha li tit]alla tressaq Nota tal-E``ezzjonijiet;

Rat li l-attur u l-avukati tieg]u ma g]amlu l-ebda sottomissjonijiet dwar din it-talba;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degriet tag]ha tal-4 ta' Di`embru, 2001, li bih ]alliet il-kaw\a g]al-lum g]ad-de`i\joni dwar din it-talba tal-kumpannija intervenuta fil-kaw\a;

---

[1] Pa[. 18 *tergo* tal-pro`ess
[2] Pa[. 21 tal-pro`ess
[3] Pa[. 23 tal-pro`ess

Ikkunsidrat:

Illi din il-Qorti trid tqis jekk it-talba tal-kumpannija intervenuta jist]oqqilhiex tintlaqa' fid-dawl tal-fatt li l-im]arrek baqa' kontuma`i. Dan l-e\er`izzju jrid isir billi wie]ed jag]raf jifhem x'inhi l-qag]da tal-persuna li tinda]al fil-kaw\a fis-sistema pro`edurali Malti;

Illi fis-sistema pro`edurali Malti, il-li[i tag]raf bejn dak li hu msejja] fil-kaw\a minn xi wa]da mill-partijiet (intervent ko-att) u l-intervenut fil-kaw\a minn jeddu (intervent volontarju); filwaqt li tal-ewwel jitqies b]ala parti fil-kaw\a g]al kull fini u effett tal-li[i, tat-tieni, minkejja l-interess [uridiku li jista' jkollu (u dan huwa sewwasew l-ingredjent wa]dieni li jsejjes l-g]a\la tieg]u li jinda]al f'kaw\a li tkun miexja bejn terzi), ma jsir qatt parti, g]alkemm is-sentenza li ting]ata jkollha effett ta' [udikat dwaru wkoll[4];

Illi din id-distinzjoni ilha \mien ti[i mag]rufa mill-Qrati tag]na u jidher li din il-fehma baqg]et ma nbidlitx wisq ma\-\mien[5];

Illi, skond l-imsemmija sentenzi, dan il-prin`ipju jibqa' japplika wkoll fejn l-intervenut ikun t]alla jressaq atti waqt is-smig] tal-kaw\a[6];

Illi, minbarra dan, l-intervenut jid]ol fil-kaw\a fil-qag]da jew l-istat li din tkun waslet fiha meta jinda]al u l-pro`ess [udizzjarju ma jitre[[ax 'lura min]abba d-d]ul tieg]u fil-kaw\a. Minbarra dan, il-li[i nnifisha tipprovdi li persuna tista' tinda]al f'kaw\a li tkun g]addejja bejn

---

[4] Ara App. Kumm. **17.11.1971** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Lawrence Ellul Sullivan noe vs Victor Abela noe et***

[5] Ara P.A. **30.11.1922** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Pa`e Axiaq vs Lapira*** (Kollez Vol: **XXV.ii.208**); P.A. **20.6.1936** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Cortis et vs Staines*** (Kollez. Vol: **XXIX.ii.116**); u App. ~iv. **19.4.1943** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Mifsud et vs Morana et*** (Kollez. Vol: **XXXI.i.321**)

[6] Ara App. ~iv. **8.5.1905** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Testaferrata Bonici vs Testaferrata Bonnici noe et*** (Kollez. Vol: **XIX.i.90**)

partijiet o]rajn, imqar jekk tkun di[a' telg]et fl-istadju tal-appell[7];

Illi, b'\ieda ma' dan g]andu jing]ad ukoll li, b]al fil-ka\ tal-istitut tas-sej]a fil-kaw\a (li jaqa' ta]t l-istess Titolu tal-Kodi`i tal-Pro`edura), l-istitut tal-intervent fil-kaw\a huwa ma]sub biex, kemm jista' jkun, ikun hemm [bir f'kaw\a wa]da ta' l-interessati kollha possibbli bil-]sieb li ma jfaqqsux i\jed kaw\i dwar l-istess kwestjoni;

Illi, f'din il-kaw\a, meta l-kumpannija General Insurance Agency Limited talbet li tinda]al fil-kaw\a, l-im]arrek, kif ing]ad, kien di[a' waqa' kontuma`i, u l-Qorti hija tal-fehma li ma tistax, issa li s-So`jeta' msemmija [iet im]ollija tintervjeni, ter[a' tifta] mill-[did dak l-istat, sakemm ma jkunx hemm ra[uni siewja li twassalha tqis jekk il-kontuma`ja tal-im]arrek hijiex [ustifikabbli jew le. I\da, fl-istess]in, wie]ed jistaqsi jekk dan g]andux ifisser li l-imsemmija kumpannija tkunx tilfet il-jedd li tiddefendi l-interessi li wriet li g]andha;

Illi ta' min itenni li meta l-im]arrek jonqos li jressaq Nota tal-E``ezzjonijiet, dan ma g]andux ifisser li jkun abbanduna kull e``ezzjoni jew li jkun stqarr it-talbiet attri`i, g]aliex, f'ka\ b]al dan, jaqa' d-dmir fuq il-[udikant li jqis jekk it-talbiet attri`i humiex mist]oqqa fuq il-mertu tag]hom minkejja s-skiet tal-im]arrek[8]. Dwar dan, allura, wie]ed g]andu jistaqsi jekk kemm-il darba g]andux dan ifisser li, sakemm ting]ata s-sentenza, jistax l-im]arrek jikkontesta l-kaw\a u jressaq l-atti me]tie[a biex jiddefendi ru]u. Hija l-fehma ta' din il-Qorti li, ladarba l-im]arrek ma jkunx ressaq Nota tal-E``ezzjonijiet f'waqtha, u lanqas ma jkun se]]lu jikkonvin`i lill-Qorti li kellu ra[uni tajba biex isaffi l-kontuma`ja tieg]u, ma jkunx jista' i\jed iressaq l-imsemmija Nota, imma jibqag]lu t-triq li jista' jag]\el li

---

[7] Ara App. ~iv. **20.12.1946** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Farru[ia vs Stivala*** (Kollez. Vol: **XXXII.i.477**)

[8] Ara Kumm. **15.1.1937** fil-kaw\a fl-ismijiet ***G. Wismayer vs G. Magro*** (Kollez. Vol: **XXIX.iii.35**)

jressaq biss sottomissjonijiet miktuba malli jing]alaq l-istadju tal-[bir tal-provi. Dan tipprovdih il-li[i nnifisha[9];

Illi, f'dan il-qafas wie]ed irid jifli l-qag]da ta' persuna li tinda]al fil-kaw\a fi stadju b]al dan li g]adu kemm [ie mfisser. Wie]ed jista' jargumenta li jekk huwa possibbli li l-intervenut fil-kaw\a jista', sewwasew fejn l-im]arrek ikun waqa' kontuma`i, iressaq Nota tal-E``ezzjonijiet, dan ikun ifisser li l-kontuma`ja tista' titne]]a billi l-im]arrek jirrikorri g]all-ind]il ta' persuna fil-kaw\a li ter[a' tg]axxej mill-[did il-possibilita' li titressaq Nota tal-E``ezzjonijiet.. Jekk din hija t-tifsira li g]andha ting]ata lil-li[i, dan ikun ifisser li l-istitut tal-intervenut fil-kaw\a i[ib fix-xejn u sa]ansitra jikkontradi`i l-provvedimenti tal-istess li[i dwar il-kontuma`ja;

Illi, madankollu, je\isti l-argument l-ie]or daqstant siewi li jekk il-le[islatur ried li, biex i]ajjar it-tnaqqis ta' bosta kaw\i fuq l-istess o[[ett, jag]ti widen u sehem lil min juri interess li jid]ol fil-kaw\a, x'siwi jifdallu dan il-g]an jekk, malli jse]] l-intervent, min jid]ol ikollu jibqa' sieket g]aliex l-im]arrek ewlieni waqa' kontuma`i;

Illi ng]ad ukoll li l-interess li huwa me]tie[biex l-intervenut jit]alla jid]ol f'kaw\a m'huwiex dak tal-im]arrek. Kemm hu hekk, minbarra li l-intervenut, kif ing]ad, la jitqies li huwa parti fil-kaw\a b]alma wie]ed iqis lill-attur jew lill-im]arrek, huwa g]al kollox possibbli li min jinda]al jag]mel dan mhux biss fuq in-na]a tal-im]arrek imma wkoll fuq in-na]a ta' min feta] il-kaw\a. Din hija]a[a li, fis-sej]a fil-kaw\a, ma ssirx g]aliex min jissejja] fil-kaw\a b'mod ko-att (ukoll f'dawk i`-`irkostanzi e``ezzjonali fejn dan isir fuq talba tal-attur) isir jixbah 'il-im]arrek;

Illi, g]alhekk huwa prin`ipju a``ettat li min jinda]al fil-kaw\a minn rajh, u mog]ni bl-interess me]tie[, ma

---

[9] Art. 158(10) tal-Kap 12

jag]milx dan bilfors fl-interess tal-im]arrek, imma fl-interess tieg]u, li jista' jkun jikkontrasta 'l dak tal-im]arrek[10];

Illi l-Qorti jkollha tistqarr li]asbet]afna dwar dan il-punt u qieset li i\\omm bilan` bejn l-interess li l-pro`ess jitmexxa bla xkiel, dak daqstant ewlieni li jing]ata smig] xieraq lil kull min g]andu interess fi kwestjoni li tkun quddiemha, u l-ie]or li jimmira lejn l-integrita' tal-[udizzju. Il-Qorti f'dan ir-rigward waslet g]all-fehma li, billi jista' jing]ata lok g]al abbu\ jekk l-ind]il tal-kaw\a jkun g]odda li tintu\a]alli m]arrek li naqas li jikkontesta l-kaw\a jsalva l-qag]da bl-ind]il fil-kaw\a ta' terza persuna, jaqa' fuq il-[udikant li ssirlu talba biex i]alli persuna tid]ol fil-kaw\a li jassikura li l-interess ta' min irid jid]ol fil-kaw\a ikun wie]ed [enwin li ma ja]bix warajh manuvra mill-im]arrek kontuma`i;

Illi, meta wie]ed jifli r-ra[uni mog]tija mill-kumpannija General Insurance Agency Limited fir-rikors tag]ha biex tit]alla tid]ol fil-kaw\a, g]andu jsib li l-interess tag]ha kien wie]ed li jolqotha fil-la]am il-]aj u ma kienx qieg]ed jg]atti g]an-nuqqas ta' g]aqal tal-im]arrek assikurat tag]ha li jikkontesta l-kaw\a f'waqtha u bil-me\\i mog]tijin lilu mil-li[i;

G]al dawn ir-ra[unijiet il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Tilqa' t-talba tal-kumpannija intervenuta fil-kaw\a biex tressaq Nota tal-E``ezzjonijiet g]all-azzjoni tal-attur u qeg]da tag]ti lill-istess kumpannija intervenuta g]oxrin (20) jum millum biex tressaq l-imsemmija Nota.

L-ispejje\ ta' din id-de`i\joni jibqg]u g]as-sentenza finali.

---

[10] Ara App. Kumm. **28.7.1987** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Galea vs Cardona*** (Kollez. Vol: **LXXI.i.329**)

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
21 ta' Frar, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
21 ta' Frar, 2002